

FACTORS AFFECTING THE QUALITY OF WORK LIFE OF GOVERNMENT TEACHERS IN SAI NOI DISTRICT SCHOOLS UNDER THE NONTHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

Orawan CHAIPHAKDEE¹

1 Department of Educational Administration, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand;
s67561802047@ssru.ac.th (Corresponding Author)

ARTICLE HISTORY

Received: 16 April 2026

Revised: 20 April 2026

Published: 24 April 2026

ABSTRACT

The Quality of Work Life (QWL) of government teachers is a crucial factor influencing instructional effectiveness and learner development in alignment with contemporary educational goals. However, in the context of rapid changes in society, technology, and education policies that emphasize quality-oriented outcomes, teachers face diverse workloads, resource limitations, working environment challenges, and internal administrative structures. These conditions may affect multiple dimensions of their QWL, particularly in Sai Noi District schools under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 2, where variations in community context and institutional capacity exist. This quantitative study aimed to examine the factors affecting the Quality of Work Life of government teachers in Sai Noi District schools under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 2. Specifically, the study investigated organizational factors, environmental factors, and job responsibility factors, and analyzed their influence on teachers' QWL. The sample consisted of 200 government teachers. The research instrument was a questionnaire, and data were analyzed using descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis. The findings revealed that organizational factors, environmental factors, job responsibility factors, and overall QWL were all at the highest level. Organizational factors reflected the participatory role of school administrators, environmental factors indicated the appropriateness of the working environment, and job responsibility factors highlighted workplace safety. Furthermore, all three factors were positively correlated with teachers' QWL at a statistically significant level of .01, with moderate correlation coefficients. The results of multiple regression analysis showed that environmental factors and job responsibility factors together explained 24.40% of the variance in QWL. Among these, environmental factors had the strongest influence ($\beta = .336$), followed by job responsibility factors ($\beta = .233$).

Keywords: Quality Of Work Life, Government Teachers, Sai Noi District Schools

CITATION INFORMATION: Chaiphakdee, O. (2026). Factors Affecting the Quality of Work Life of Government Teachers in Sai Noi District Schools under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 2. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 4(4), 18.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู ในโรงเรียนกลุ่ม อำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี

เขต 2

อรรณ ไชยภักดี¹

1 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา;
s67561802047@ssru.ac.th (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บทคัดย่อ

คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และนโยบายการศึกษาที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เชิงคุณภาพ ครูต้องเผชิญกับภาระงานที่หลากหลาย ข้อจำกัดด้านทรัพยากร สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และโครงสร้างการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ซึ่งอาจส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานในหลายมิติ โดยเฉพาะในโรงเรียนกลุ่มอำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 ซึ่งมีความแตกต่างด้านบริบทชุมชนและศักยภาพของสถานศึกษา การวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบกับคุณภาพชีวิตการทำงาน รวมทั้งวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยดังกล่าวต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู กลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการครูจำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ และคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยปัจจัยด้านองค์การสะท้อนบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านสภาพแวดล้อมสะท้อนความเหมาะสมของสถานที่ปฏิบัติงาน และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบสะท้อนความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ปัจจัยทั้งสามด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง และผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตการทำงานได้ร้อยละ 24.40 โดยปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลสูงสุด ($\beta = .336$) รองลงมาคือด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ ($\beta = .233$)

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน, ข้าราชการครู, โรงเรียนกลุ่มอำเภอไทรน้อย

ข้อมูลการอ้างอิง: อรรณ ไชยภักดี. (2569). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู ในโรงเรียนกลุ่มอำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 4(4), 18.

บทนำ

ท่ามกลางพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งขับเคลื่อนด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัล เศรษฐกิจฐานความรู้ และผลกระทบจากวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรค COVID-19 ส่งผลให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิตของประชากรเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ประเทศไทยจึงกำหนดทิศทางการพัฒนาภายใต้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีสมรรถนะสูง มีทักษะสอดคล้อง กับโลกยุคใหม่ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่ง “การศึกษา” ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าว โดยมี ข้าราชการครูเป็นทรัพยากรหลักในการถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ของสังคม ดังนั้น การที่ครูจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ โดยเฉพาะ “คุณภาพชีวิตการทำงาน” ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญในศาสตร์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่สะท้อนถึงความพึงพอใจ ความผูกพัน และความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัวของบุคลากร (Walton, 1974) แนวคิด เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานได้รับการอธิบายว่าเป็นโครงสร้างเชิงพหุมิติที่ครอบคลุมทั้งด้านองค์การ สภาพแวดล้อม และลักษณะงาน ซึ่งล้วนมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการทำงานและประสิทธิภาพของบุคลากร โดย Sirgy et al. (2016) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าคุณภาพชีวิตการทำงานมีความเชื่อมโยงกับการตอบสนองความต้องการของ มนุษย์และคุณภาพชีวิตโดยรวม อย่างไรก็ตาม ในบริบทของประเทศไทย ข้าราชการครูยังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลาย ประการ เช่น ภาระงานที่หลากหลาย ภาระหนี้สิน ความคลุมเครือของบทบาทหน้าที่ ตลอดจนข้อจำกัดด้านทรัพยากร และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อความเครียด แรงจูงใจ และคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวม โดยเฉพาะใน พื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนานนทบุรี เขต 2 ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่กึ่งเมืองและมีการขยายตัวของ ประชากรอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สถานศึกษาต้องรองรับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากร และงบประมาณ จากบริบทดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู โดย เน้นปัจจัยหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ เพื่ออธิบาย ความสัมพันธ์และอิทธิพลของปัจจัยดังกล่าว อันจะนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การทำงานของครูอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ กับคุณภาพ ชีวิตการทำงานของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนานนทบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต ด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต ด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ อย่างน้อยหนึ่ง ด้าน มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดตัวแปรและแนวทางการวิจัย โดยแบ่งการทบทวนวรรณกรรมออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูเป็นประเด็นสำคัญในแวดวงการบริหารทรัพยากรมนุษย์และการศึกษา เนื่องจากบริบทการทำงานที่เปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคม เทคโนโลยี และนโยบาย ทำให้ครูต้องเผชิญกับภาระงานและความคาดหวังที่หลากหลาย ส่งผลให้คุณภาพชีวิตการทำงานมีลักษณะเป็นพหุมิติ ครอบคลุมทั้งด้านองค์การ สภาพแวดล้อมในการทำงาน และลักษณะงานในหน้าที่รับผิดชอบ แนวคิดของ Walton (1974) อธิบายว่าคุณภาพชีวิตการทำงานประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ เช่น ค่าตอบแทนที่เป็นธรรม สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย โอกาสในการพัฒนา ความมั่นคงในงาน และความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับ Sirgy et al. (2016) ที่มองว่าคุณภาพชีวิตการทำงานเชื่อมโยงกับความเป็นอยู่ที่ดีของบุคลากรในหลายมิติ ขณะที่งานวิจัยร่วมสมัย เช่น Nguyen et al. (2023), Di et al. (2023), Rahimi et al. (2024) และ Zhang et al. (2021) ชี้ว่าการสนับสนุนจากองค์กร ความสัมพันธ์ในที่ทำงาน และสภาพแวดล้อม มีผลต่อความพึงพอใจ แรงจูงใจ และความผูกพันต่อองค์กร ในบริบทของประเทศไทย งานวิจัยพบว่าปัจจัยด้านองค์การ เช่น นโยบายและภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เช่น บรรยากาศและทรัพยากรในการทำงาน และปัจจัยด้านลักษณะงาน เช่น ภาระงานและความชัดเจนของบทบาท ล้วนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู รวมถึงความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัวที่มีบทบาทต่อความพึงพอใจและความเหนื่อยล้า ดังนั้น จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูเป็นองค์ประกอบเชิงพหุมิติ โดยมีปัจจัยด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลอย่างเป็นระบบ การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ปัจจัยทั้ง 3 ด้านดังกล่าวเพื่ออธิบายคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูอย่างเป็นระบบและชัดเจน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

งานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูอยู่ในระดับมาก และมีลักษณะเป็นพหุมิติ ครอบคลุมด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงาน ลักษณะงาน ค่าตอบแทน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (กัลยาณี ศรีสุข และ สมชาย พงษ์ศิริ, 2563; ดนุสรณ์ คุ่มสุข และ สงวน อินทร์รักษ์, 2566) โดยปัจจัยด้านองค์การ เช่น ภาวะผู้นำและบรรยากาศขององค์กร รวมถึงปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและลักษณะงานในหน้าที่ มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูอย่างมีนัยสำคัญ (ธีรภัทร์ อินทรกำแหง และ นฤมล แก้วดี, 2564; พงษ์ รุ่งเจริญวัฒนกิจ และคณะ, 2566) นอกจากนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลและบริบทสถานศึกษา เช่น ประสบการณ์และขนาดโรงเรียน อาจส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน รวมถึงประเด็นด้านค่าตอบแทน ความสมดุลชีวิตการทำงาน และการสนับสนุนจากองค์กร ที่ยังต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สุพาณี รัตนนท์, 2567; ณชบงกช รื่นริดี และคณะ, 2567)

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศ พบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของครูมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านจิตสังคมและสภาพแวดล้อมในองค์กร เช่น บรรยากาศโรงเรียน การสนับสนุนจากผู้บริหาร และความสัมพันธ์ในที่ทำงาน ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจ ความเครียด และประสิทธิภาพการสอน (Skaalvik & Skaalvik, 2017; Collie et al., 2018) อีกทั้งยังมีความเชื่อมโยงกับแรงจูงใจ ความผูกพันต่อองค์กร และการคงอยู่ในวิชาชีพ (Naz et al., 2020; Nguyen et al., 2023) รวมถึงปัจจัยด้านความสมดุลชีวิตการทำงานและความพึงพอใจในงานที่มีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวม (Sanchez et al., 2019; Burić & Kim, 2021)

โดยสรุป งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศสอดคล้องกันว่าปัจจัยด้านองค์การ สภาพแวดล้อม และลักษณะงานในหน้าที่เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู และควรนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ โดยใช้แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงานเป็นกรอบในการศึกษา และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 306 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2, 2568) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน โดยกำหนดขนาดตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) อ้างถึงใน พิสนุ พองศรี (2552, น. 6) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้จำนวน 175 คน แต่ผู้วิจัยเพิ่มเป็น 200 คนเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์เพียงพอต่อการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาระดับ ความสัมพันธ์ และอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งพัฒนาขึ้นจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่ง เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ ด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ จำนวนข้อคำถามตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู ข้อคำถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ซึ่งใช้ระดับการวัดแบบอันตรภาค (Interval Scale)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยในด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพรายข้อ ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อประเมินความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ผ่านแบบสอบถามออนไลน์ ระหว่างเดือนกันยายน 2568 ถึง กุมภาพันธ์ 2569 และตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ทางสถิติในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) วิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต ด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู

(n=200)					
ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	ระดับความสัมพันธ์
ด้านคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู (Y)	-	-	-	-	
ด้านองค์การ (X ₁)	.273**	-	-	-	ต่ำ
ด้านสภาพแวดล้อม (X ₂)	.450**	.409**	-	-	ปานกลาง
ด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ (X ₃)	.397**	.530**	.487**	-	ต่ำ
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต (X)	.431**	.805**	.791**	.839**	ปานกลาง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .431$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ และด้านองค์การ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .273 ถึง .450

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ตัวแปรทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต ด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ อย่างน้อยหนึ่งด้าน มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู

ก่อนการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบปัญหา Multicollinearity พบว่าค่าดัชนี VIF และ Tolerance อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง จึงสามารถนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 24.40 ($R^2 = .244$) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู

ตัวแปรพยากรณ์	ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน				
	b	S.E. _b	β	t	P-value
Constant	2.007	0.303		6.619	.000
ด้านสภาพแวดล้อม (X_2)	0.301	0.064	0.336	4.735	.000**
ด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ (X_3)	0.236	0.072	0.233	3.289	.001**
R=.494	R ² =.244	a=2.007	SEE = 0.395		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานมากที่สุด ($\beta = .336$) รองลงมาคือด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ ($\beta = .233$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า มีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของปัจจัยด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทั้งสามด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .273-.450$) โดยด้านสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ และด้านองค์การ ในส่วนผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ด้านสภาพแวดล้อม ($\beta = .336$) และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบ ($\beta = .233$) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 24.40 ($R^2 = .244$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านองค์การ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู โดยเฉพาะด้านสภาพแวดล้อม ($r = .450$) ซึ่งมีความสัมพันธ์สูงสุด และเมื่อวิเคราะห์ด้วยการถดถอยพหุคูณ พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบสามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานได้ร้อยละ 24.40 สะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การทำงานโดยตรงมีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้คุณภาพชีวิตการทำงานของครู ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พฤษ รุ่งเจริญวัฒน์กิจ และคณะ (2566) และเมื่อพิจารณาร่วมกับแนวคิดของ Walton (1973) พบว่าผลการวิจัยให้การสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว โดยเฉพาะในประเด็นที่สภาพแวดล้อมในการทำงานและลักษณะงานมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานมากกว่าปัจจัยเชิงโครงสร้างขององค์การ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยเชิงประสบการณ์ในการทำงานมีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้คุณภาพชีวิตการทำงานของครู และสอดคล้องกับแนวคิดของ Walton ที่เน้นมิติของประสบการณ์การทำงาน ทั้งนี้ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบจึงเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู ซึ่งควรได้รับการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม โมเดลการวิจัยสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตการทำงานได้เพียงร้อยละ 24.40 ($R^2 = .244$) แสดงว่ายังมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลแต่

ไม่ได้ถูกรวมอยู่ในการศึกษา จึงเป็นข้อจำกัดด้านอำนาจการพยากรณ์ของโมเดล นอกจากนี้ การที่ตัวแปรทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง อาจได้รับอิทธิพลจากอคติในการตอบแบบสอบถาม (Social Desirability Bias) หรือข้อจำกัดด้านความไวของเครื่องมือ ในอีกมิติหนึ่ง เมื่อพิจารณาบริบทของโรงเรียนในพื้นที่ศึกษา อาจสะท้อนถึงการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการทำงานของครู ดังนั้น การตีความผลการวิจัยควรพิจารณาพร้อมกับข้อจำกัดของเครื่องมือและบริบทของพื้นที่ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความรอบด้านและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากผลการวิจัยพบว่า โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตการทำงานได้เพียงร้อยละ 24.40 แสดงให้เห็นว่ายังมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานแต่ยังไม่ได้รับการศึกษา ดังนั้น การวิจัยในอนาคตควรพิจารณาเพิ่มตัวแปรอื่น ๆ เช่น ปัจจัยด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ โอกาสความก้าวหน้าในสายอาชีพ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ ประสบการณ์การทำงาน และภาระครอบครัว รวมถึงอาจใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และสามารถอธิบายคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและด้านงานในหน้าที่รับผิดชอบเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและมาตรการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตครูอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ควรมีการปรับปรุงสถานที่ปฏิบัติงานของครู เช่น การจัดพื้นที่พักผ่อนสำหรับครูภายในโรงเรียน การปรับปรุงห้องทำงานให้มีแสงสว่าง อากาศถ่ายเท และความปลอดภัยที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อสุขภาวะ
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี ควรพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตและเครื่องมือดิจิทัล เช่น ระบบจัดการเอกสารออนไลน์ หรือแพลตฟอร์มสนับสนุนการสอน เพื่อช่วยลดภาระงานเอกสารและเพิ่มความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน
3. ด้านการบริหารภาระงาน ควรกำหนดแนวทางลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เช่น งานธุรการที่ซ้ำซ้อน โดยอาจใช้ระบบดิจิทัลเข้ามาช่วย และกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูให้ชัดเจนและเหมาะสม
4. ด้านการดูแลครูตามช่วงวัย ควรมีการจัดระบบพี่เลี้ยงสำหรับครูใหม่ และส่งเสริมบทบาทของครูอาวุโสในการเป็นที่ปรึกษา เพื่อช่วยลดความเครียดและเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กร

ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูอย่างเป็นรูปธรรม และส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในภาพรวม

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาณี ศรีสุข, และ สมชาย พงษ์ศิริ. (2563). คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 24(2), 45–60.
- ณชนกช รื่นริด, ชูชาติ พยอม, และ ภูวดล จุลสุคนธ์. (2567). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสารละครี*, 8(2), 13–26.
- ณัฐพงษ์ชัย วัชรพงศ์ธร. (2564). องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 179–194.

- دنسرณ์ คุ่มสุข. (2564). รายงานผลการดำเนินงานคุณภาพชีวิตครูในจังหวัดนนทบุรี. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2.
- ธีรภัทร์ อินทรกำแหง, และ นฤมล แก้วดี. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 12(1), 89–104.
- นภัสสร หมายติดกลาง, จิตยาภรณ์ เซาวรากุล, และ วัสสิกา รุมาคม. (2567). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 11(2), 1–12.
- เปลื้องวิทย์ เกื้อหนองขุ่น และ ชัยยนต์ เพาพาน. (2567). แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 8(1), 375–385.
- พฤษ รุ่งเจริญพัฒนกิจ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. *วารสารการพัฒนาการเรียนรู้อย่างใหม่*, 8(8), 109–125.
- พิสนุ ฟองศรี. (2552). *การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางการศึกษา*. ด้านสหวิทยาการพิมพ์.
- รุ่งอรุณ ไสยรส, สมชาย วงษ์เกษม, และ จิตราวดี รุ่งอินทร์ กันทะกา. (2567). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 13(2), 301–314.
- วัชรพงษ์ แสนมาโนช. (2564). คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 6(2), 663–678.
- ศุภักษร สุนทรววัฒน์ และ นิษฐ์สินี กู้ประเสริฐ. (2567). คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม. *วารสารปัญญาภิธาน*, 9(2), 183–196.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. (2568). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568*. สพ.นนทบุรี เขต 2.
- สุพาสนา ศิริเลิศ และ ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข. (2567). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันองค์กรของข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 13(2), 95–107.
- สุพาณี รัตนนท์. (2567). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียนกรุงเทพมหานคร. *วารสารนิติรัฐ*, 2(3), 13 – 24.
- Aldridge, J. M., & Fraser, B. J. (2019). Teachers' views of their school climate and its relationship with teacher self-efficacy and job satisfaction. *Learning Environments Research*, 19(2), 291–307.
- Baleghizadeh, S., & Gordani, Y. (2012). Motivation and quality of work life among secondary school EFL teachers. *Australian Journal of Teacher Education*, 37(7), 30–42.
- Burić, I., & Kim, L. E. (2021). Teacher self-efficacy, job satisfaction, and school climate: A longitudinal study. *Teaching and Teacher Education*, 103, 103385.
- Collie, R. J., Shapka, J. D., & Perry, N. E. (2018). School climate and social-emotional learning: Predicting teacher stress, job satisfaction, and teaching efficacy. *Journal of Educational Psychology*, 104 (4), 1189–1204.
- Di, H., Li, X., & Wang, Y. (2023). Quality of work life among kindergarten teachers: A national study in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(5), 4596.

- Naz, S., Li, C., & Nisar, Q. A. (2020). Impact of quality of work life on organizational commitment: Evidence from teachers. *International Journal of Educational Management*, 34(4), 789–802.
- Nguyen, T. D., Pham, L. T., & Pham, T. H. (2023). Quality of work life and teacher commitment: The mediating role of job satisfaction. *Education Sciences*, 13(5), 455.
- Rahimi, H., Smith, J., & Lee, K. (2024). Are teachers with better quality of work life more innovative?. *Acta Psychologica*, 234, 103–118.
- Sanchez, V., Terlizzi, M. A., & de Moraes, C. A. S. (2019). Cost of quality and quality of working life: A case study in a Brazilian multinational. *Journal of Cleaner Production*, 211, 451–460.
- Sirgy, M. J., Efraty, D., Siegel, P., & Lee, D. J. (2016). A new measure of quality of work life (QWL) based on need satisfaction and spillover theories. *Social Indicators Research*, 55(3), 241–302.
- Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2017). Motivated for teaching? Associations with school goal structure, teacher self-efficacy, job satisfaction and emotional exhaustion. *Teaching and Teacher Education*, 67, 152–160.
- Walton, R. E. (1973). Quality of working life: What is it? *Sloan Management Review*, 15(1), 11–21.
- Walton, R. E. (1974). Improving the quality of work life. *Harvard Business Review*, 52(3), 12–16.
- Zhang, F., Zhao, Y., Wang, D., Yan, M., Zhang, J., Zhang, P., et al. (2021). Current technologies for plastic waste treatment: A review. *Journal of Cleaner Production*, 282, 124523.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2026 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).